TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASI HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENT

"RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI TO'PLAMI

FUQAROLAR PLASTIK KARTALARI KIBRXAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH" (MY CARD MOBIL ILOVASI)

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT
Ilmiy elektron jurnal

Elektron nashr. 329 sahifa.
2026-yil, fevral.

Bosh muharrir:
Mo‘minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Nasimov Rashid

Muharrir:
Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih:
Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner:
Egamberdiyev Elyor

Tahrir hay’ati:

1. Mo‘minov Bahodir (hay'at raisi)
2. Rashid Nasimov (hay'at raisi o‘rinbosari)
3. Marat Raxmatullayev (O‘zbekiston)
4. Muxammadjon Musaev (O‘zbekiston)
5. O‘tkir Xamdamov (O‘zbekiston)
6. Ali Xikmet (AQSh)
7. Dmitriy Rodionov (Rossiya)
8. Dilnoza Muhammadieva (O‘zbekiston)
9. Gayrat Ishanxodjaev (O‘zbekiston)
10. Nodir Rahimov (O‘zbekiston)
11. Akmal Abdusalomov (J. Koreya)
12. Xamza Eshankulov (O‘zbekiston)
13. Iles Xujayarov (O‘zbekiston)
14. Mexriddin Raximov (O‘zbekiston)
15. Murodjon Sultanov (O‘zbekiston)
16. Bekmurodov Ulug‘bek (O‘zbekiston)
17. Alisher Qobilov (O‘zbekiston)
18. Iroda Abdullaeva (O‘zbekiston)
19. Burova Ekaterina (Rossiya)
20. Xodiyeva Gulmira (O‘zbekiston)
21. Sultonboyeva Munira (O‘zbekiston)

Jamoatchilik kengashi:

1. Gul Tokdemir (Turkiya)
2. Umid Axmedov (Daniya)
3. Marko Porta (Italiya)
4. Xristo Beloev (Bolgariya)
5. Muxriddin Muhitdinov (J.Koreya)
6. Boshtyan Brumen (Sloveniya)
7. Bibigul Koshoeva (Qirg‘iziston)
8. Olga Dzyabenko (Ispaniya)
9. Stefani Estlund (Lyuksemburg)
10. Sanjar Iskandavor (O‘zbekiston)
11. Aydos Sarsembayev (Qirg‘iziston)
12. Svetomir Vasilev (Bolgariya)
13. Pap Solt (Vengriya)

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MOLIYA SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI 7
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Mamadyarovna Go'zal Norboyevna
MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI CHEKKA HUDUDLARDA IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI..... 13
Eshov Mansur Po'latovich
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURA HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENTI FAOLIYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI. 20
Babadjanov Atxam Axmadjanovich
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 26
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA XIZMATINING FISKAL FAOLIYATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.. 32
Farxodov Farrux Furqatovich, Toshpo'lotova E'zoza Latifjonovna
SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI QISQARTIRISH YO'LLARI 38
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA TO'LOVLARINI UNDIRISHNI RAQAMLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 43
Pardayev To'lqin Nasirovich
QARZ MUNOSABATLARINI RAQAMLASHTIRISH: IQTISODIY VA HUQUQIY MUNOSABATLARDAGI AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI 47
Quramboev Jamshid Rashid o'g'li
EVALUATING THE EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN USING A MULTIPLE LINEAR REGRESSION MODEL.. 50
Rakhimberdiev Kuvonchbek Bakhtiyorovich
TASHQI SAVDO OPERATSIYALARIDA DEBITOR QARZDORLIKLARNI BOSHQARISHNING RAQAMLI MODELI VA RISK-MONITORING TIZIMI 56
Tashmuxamedov Dilmurod Mirabzalovich
WAYS TO REDUCE THE RISK OF DIGITAL ATTACKS IN BANKING AND GOVERNMENT FINANCIAL SYSTEMS.. 62
M.N. Umarova
MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH KICHIK BIZNES IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASH OMILI SIFATIDA 69
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY MASALALARI.. 76
Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich
MAHALLIY GILAM ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKDA TAHDIDLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI..................... 81
Arziyeva Sevinch Shomurot qizi
TASHQI SAVDODA XATARLARNI KAMAYTIRISHDA SAVDONI MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH.................. 85
Babadjanov Shuhrat Atxamovich
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING KONTSEPTUAL VA METODOLOGIK ASOSLARI.. 92
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING METODOLOGIK JIHATLARI........................... 97
Karimov Alibek Valiyevich
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH OMILLARI NOMUTANOSIBLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH VA UNI BARTARAF ETISH MEXANIZMI..102
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna
КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В МАЛОМ БИЗНЕСЕ С ПОМОЩЬЮ SWOT-АНАЛИЗА.................108
Набиев Бехзод Шавкатович
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA QO'LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI..114
Tashmuxamedova Yayra Atxamovna, Teshayev Sayimbek
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH YO'LLARI................................120
Toxirova Mushtariybegim Yashnarjon qizi
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH STRATEGIYASI 124

Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Umarova Nargiza Xoldarovna
РАЗРАБОТКА ЭФФЕКТИВНОЙ СТРАТЕГИИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ........134
Турсунов Бобир Ортикмирзаевич
KIMYO SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 141
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li
MAMLAKAT QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI 147
Umarova Nargiza Xoldarovna
YENGIL SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI........154
Sadriddinova Nigora
RAQAMLI MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI TUMANLAR O'RTASIDAGI IJTIMOIY FARQNI KAMAYTIRISH MODELI.... 162
Xakimov Ziyodulla Ahmadovich, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o'g'li
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI........170
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li
YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: O'ZBEKISTON BOJXONA ORGANLARI TAJRIBASI 176
Makkamov Z.X., Soatov S.S.
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI XALQARO SAVDODA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI........182
Muxtorov Boburmirzo Bahodir o'g'li
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI VA ELEKTRON HISOB-KITOBLARNING YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI........188
Norsafarov Bunyodshoh Muhiddinzoda
PROSPECTIVE INDICATORS FOR MANAGING THE LEGALIZATION OF THE INFORMAL SECTOR AND INFORMAL EMPLOYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 192
Qoraboyev Nuriddin Pardaboy o'g'li
YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO'RSATILAYOTGAN BANK XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING RAQAMLI YO'NALISHLARI........196
To'patillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi
BIG DATA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA SOLIQ RISKLARINI ANIQLASH VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH IMKONIYATLARI........201
Yakubova Nargiza Tursunbayevna, Maxmudov Jasurbek Ulug'bek o'g'li
SOLIQLAR YOKI BOSHQA MAJBURIY TO'LOVLARNI TO'LASHDAN BO'YIN TOVLASH JINOYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI........208
Axmedov Zafar Bozorboyevich
DAVLATLARNING IQTISODIY JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDAGI XALQARO HAMKORLIGI: XALQARO TASHKILOTLAR, FATF STANDARTLARI VA AMALIY MEXANIZMLAR........213
Tashmuxamedova Yayra Atxamovna
IQTISODIY JINOYATLARNI ANIQLASH VA ULARGA QARSHI KURASHISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O'RNI ..221
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, Tursunov Bobir Ortiqmirzayevich, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 226
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA DAVLAT INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARINING ROLI........232
Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Azlarova Aziza Axrorovna
MOLIYAVIY SAVODXONLIK TUSHUNCHASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI........238
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G'anijon qizi
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH BO'YICHA XORIJIY ILMIY YONDASHUVLAR TAHLILI 244
Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Muzaffarova Dilbar Mamalatif qizi
MAHALLIY OLIMLAR TADQIQOTLARIDA MOLIYAVIY SAVODXONLIK VA BANK XIZMATLARI MASALALARI 251
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi
BANK PLASTIK KARTALARI VA SHAXSIY HISOB RAQAMLARINI NAZORAT QILISH TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI........258
Azlarova Aziza Axrarovna, Sattorova Nasiba G'anijon qizi
AUTENTIFIKATSIYA SXEMALARINI TAHLIL QILISH VA ULARNING AFZALLIKLARI HAMDA KAMCHILIKLARI........265

Ahmedova Nilufar Shukratovna, Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna
PLASTIK KARTALAR XAVFSIZLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI MAVJUD KIBERXAVFSIZLIK TAHDIDLARI TAHLILI 272
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi
ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARDA PLASTIK KARTALAR VA RAQAMLI TO'LOVLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TAJRIBALARI: FINTECH PLATFORMALARINING QIYOSIY TAHLILI VA MYCARD MOBIL ILOVASINI TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA TAVSIYALAR 278
Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Mashrapova Sabina Turobjonovna
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIY TARMOQLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA INDIKATORLARI 285
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI 292
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ 298
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА 305
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна
MOLIYAVIY INKLUZIYADA KIBERXAVFSIZLIKNING O'RNI VA UNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: BANK MOBIL ILOVALARI MISOLIDA 313
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi
MOLIYAVIY XIZMATLARDAN FOYDALANISHDA SOLIQ SAVODXONLIGINING O'RNI 318
Irgashev Anvar Farxodovich
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALTERNATIV KREDIT SKORING TIZIMLARINING AHAMIYATI 322
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li
THE ECONOMIC ESSENCE OF LABOR AND ITS INTERPRETATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS 325
Nomozov Ilhomjon Ziyadullah ugli
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH AMALIYOTINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 328
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi
THE ROLE OF RITUALS IN ATTRACTING TOURISTS 331
Freshta Qayoumi
O'ZBEKISTONDA REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-AMALIY O'ZIGA XOS JIHATLARI 333
Po'latova Mavluda Sanjar qizi
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARMOQLAR KESIMIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH 336
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIDAN O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI VA RIVOJLANISH MUAMMOLARI 340
Valijonov X.A.
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDAGI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGI MASALALARI 344
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich
KIMYO SANOATI KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI OSHIRISHNING MAKRO DARAJADAGI TAHLILI 347
Suyarov Shahzod Salim o'g'li
INVESTITSIYON MUHITNI SAMARALI BOSHQARISHDA INNOVATSION OMIL TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 350
To'rayev Jasurali To'rayevich
SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI: DH-ROI-EM MODELI ASOSIDA 353
Omonov Olim Murodullaevich

РИСКИ ЛИКВИДНОСТИ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ........355
Садыков Азиз Миршарапович

THE ROLE OF TECHNOLOGY IN RESTAURANTS AND ENHANCING OFFERINGS FOR TOURISTS........358
Freshta Qayoumi

INVESTITSIYA FAOLLIGI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA........360
Islamov Anvar Ashirqulovi

INVESTITSIYA FAOLLIGI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA

Islamov Anvar Ashirqulovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya. Mazkur tezisda investitsion faollikning mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikka ta’siri, investitsion jarayonlarning hududlar iqtisodiy rivojlanishidagi o‘rni hamda investitsiya muhitini takomillashtirish masalalari tadqiq etilgan. Shuningdek, investitsiyalar iqtisodiy o‘sish, ishlab chiqarish salohiyati, bandlik darajasi va hududlarning raqobatbardoshligini oshirishdagi asosiy omil sifatida tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: investitsiya, investitsion faollik, iqtisodiy xavfsizlik, hududiy rivojlanish, investitsion jozibadorlik, kapital qo‘yilmalar, iqtisodiy o‘sish.

Abstract. This thesis examines the impact of investment activity on regional economic security, the role of investment processes in regional economic development, and issues related to improving the investment environment. Investments are analyzed as a key factor in promoting economic growth, enhancing production capacity, increasing employment, and strengthening the competitiveness of regions.

Keywords: investment, investment activity, economic security, regional development, investment attractiveness, capital investment, economic growth.

Аннотация. В данной тезисной работе исследуется влияние инвестиционной активности на региональную экономическую безопасность, роль инвестиционных процессов в экономическом развитии территорий, а также вопросы совершенствования инвестиционной среды. Инвестиции рассматриваются как ключевой фактор обеспечения экономического роста, повышения производственного потенциала, уровня занятости населения и конкурентоспособности регионов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная активность, экономическая безопасность, региональное развитие, инвестиционная привлекательность, капитальные вложения, экономический рост.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining zamonaviy rivojlanish bosqichida investitsiyalar iqtisodiy taraqqiyotning eng muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Har qanday mamlakat yoki hududning iqtisodiy salohiyati ko‘p jihatdan investitsiya oqimlarining hajmi va samaradorligiga bog‘liqdir. Ayniqsa, mintaqalar rivojlanishida investitsiyalar ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish, infratuzilmani modernizatsiya qilish va yangi ish o‘rinlarini yaratishda muhim rol o‘ynaydi.

Mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlik nuqtayi nazaridan investitsiyalar nafaqat iqtisodiy o‘sish manbai, balki hududlarning iqtisodiy barqarorligi va tashqi ta’sirlarga moslashuvchanligini ta’minlovchi muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli investitsion faollik darajasi iqtisodiy xavfsizlikning asosiy indikatorlaridan biri sifatida qaraladi.

Investitsiyalar deganda iqtisodiy samara olish maqsadida ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish, infratuzilma va boshqa sohalarga yo‘naltiriladigan moddiy, moliyaviy hamda intellektual resurslar tushuniladi.

Iqtisodiy nazariyada investitsiyalar quyidagi funksiyalarni bajaradi:

– asosiy kapitalni yangilash;
– ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish;
– innovatsiyalarni moliyalashtirish;
– yangi ish o‘rinlarini yaratish;
– mehnat unumdorligini oshirish;
– iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirish.

Investitsiyalarning yetarli darajada jalb etilishi ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, texnologik yangilanishni jadallashtirish va iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlik ko‘plab omillarga bog‘liq bo‘lsa-da, investitsion faollik ularning eng muhimlaridan biri hisoblanadi. Investitsiyalar iqtisodiy tizimning rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan moliyaviy resurslarni ta’minlaydi. Investitsion faollikning iqtisodiy xavfsizlikka ta’siri quyidagi yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi.

Birinchidan, investitsiyalar iqtisodiy o‘sish sur’atlarini jadallashtiradi. Kapital qo‘yilmalarning ortishi yangi ishlab chiqarish quvvatlarining yaratilishiga olib keladi.

Ikkinchidan, investitsiyalar bandlik darajasini oshiradi. Yangi korxonalar va ishlab chiqarish obyektlarining tashkil etilishi qo‘shimcha ish o‘rinlari yaratadi.

Uchinchidan, investitsiyalar hududlarning eksport salohiyatini kuchaytiradi. Zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalarining joriy etilishi raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish imkoniyatini kengaytiradi.

To‘rtinchidan, investitsiyalar hududiy infratuzilmani rivojlantiradi. Transport, energetika va kommunikatsiya tizimlarining rivojlanishi iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Hududga investitsiyalarni jalb qilish investitsion jozibadorlik darajasiga bog‘liq. Investitsion jozibadorlikka ta’sir qiluvchi omillar quyidagilardan iborat:

– siyosiy barqarorlik;
– huquqiy kafolatlar;
– soliq tizimining qulayligi;
– infratuzilmaning rivojlanganligi;
– mehnat resurslari sifati;
– bozor hajmi;
– logistika imkoniyatlari.

Mazkur omillarning yaxshilanishi investitsiyalar hajmining ortishiga va iqtisodiy xavfsizlikning mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Bugungi globallashuv sharoitida xorijiy investitsiyalar iqtisodiy rivojlanishning muhim manbalaridan biri hisoblanadi. Xorijiy kapitalning kirib kelishi:

– zamonaviy texnologiyalarni olib kiradi;
– yangi boshqaruv tajribalarini shakllantiradi;
– eksport salohiyatini oshiradi;
– xalqaro integratsiyani kuchaytiradi.

Shu bilan birga, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda milliy manfaatlar, iqtisodiy barqarorlik va uzoq muddatli rivojlanish maqsadlari bilan uyg‘unlikni ta’minlash muhim ahamiyatga ega. Shu sababli milliy va xorijiy investitsiyalar o‘rtasida optimal muvozanatni saqlash zarur.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda investitsiya siyosatini liberallashtirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Natijada hududlarga jalb qilinayotgan investitsiyalar hajmi sezilarli darajada oshmoqda (1-jadval).

1-jadval
O‘zbekistonda asosiy kapitalga investitsiyalar dinamikasi va ayrim iqtisodiy ko‘rsatkichlar[1]

Ko‘rsatkichlar	2020	2024
Asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi, trln so‘m	210,2	493,7
Investitsiyalar o‘sish sur’ati, %	95,6	127,6
To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar, mlrd AQSH dollari	7,7	11,9
YAIM o‘sish sur’ati, %	1,9	6,5

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, 2020–2024-yillar davomida O‘zbekistonda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 210,2 trln so‘mdan 493,7 trln so‘mga yetgan, ya’ni qariyb 2,3 baravar oshgan. 2024-yilda investitsiyalarning real o‘sish sur’ati 27,6 foizni tashkil etgan. Shu bilan birga, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmi 11,9 mlrd AQSH dollariga yetib, 2023-yilga nisbatan 53,6 foizga oshgan. Natijada mamlakatda iqtisodiy o‘sish sur’ati 6,5 foizni tashkil etib, investitsion faollik va iqtisodiy rivojlanish o‘rtasida bevosita bog‘liqlik mavjudligini ko‘rsatmoqda.

1 Manba: O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi va Markaziy bank ma’lumotlari asosida tuzildi.

Shu bilan birga, hududlar kesimida investitsiyalar taqsimotida muayyan tafovutlar saqlanib qolmoqda. Investitsiyalarning asosiy qismi iqtisodiy jihatdan rivojlangan hududlarda to'planmoqda. Bu esa ayrim hududlarda investitsion salohiyatdan yanada samarali foydalanish zaruratini ko'rsatadi.

Mazkur masalani hal etish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

– hududiy investitsiya dasturlarini takomillashtirish;
– erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini kengaytirish;
– infratuzilmani rivojlantirish;
– xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Investitsion faollik mintaqaviy iqtisodiy xavfsizlikning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Investitsiyalar iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, bandlik darajasini oshiradi, eksport salohiyatini kuchaytiradi hamda hududlarning raqobatbardoshligini yuksaltiradi.

Shu sababli investitsion muhitni yanada yaxshilash, hududlar bo'yicha investitsiyalarni muvozanatli taqsimlash, infratuzilmani rivojlantirish va xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money / J.M. Keynes. – London: Macmillan, 1936.
2. OECD. Investment Policy Reviews. – Paris: OECD Publishing.
3. Porter M. The Competitive Advantage of Nations / M. Porter. – New York: Free Press, 1990.
4. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). World Investment Report. – Geneva: UNCTAD.
5. World Bank. World Development Indicators. – Washington, DC: World Bank.
6. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi ma'lumotlari. – Toshkent, 2024.
7. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari. – Toshkent, 2024.
8. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi rasmiy veb-sayti [Elektron resurs]. – URL: https://stat.uz

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Bosh muharriri: Mo'minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o'rinbosari: Nasimov Rashid

Muharrir: Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih: Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner: Egamberdiev Elyor

"Raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt" jurnali 23.10.2020-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №1124 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

DATA